

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 53 0 Rs 062542 18 Rev
Sarajevo, 20.11.2018. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Gorana Nezirovića, kao predsjednika vijeća, Enise Bilajac i Jasminke Kubat, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M. P. iz P., koga zastupa punomoćnik J. Č., advokat iz Lj., protiv tuženog JP..., koga zastupa punomoćnik N. R., advokat iz M., radi poništenja rješenja i isplate, odlučujući o reviziji tužitelja, protiv presude Kantonalnog suda u Mostaru broj: 53 0 Rs 062542 17 Rsž od 18.07.2018. godine, u sjednici vijeća održanoj 20.11.2018. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev parničnih stranaka za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Čapljini broj: 53 0 Rs 062542 16 Rs od 13.07.2017. godine (st.I) odbijen je tužbeni zahtjev, a kojim je tužitelj tražio:

- poništavanje Rješenje v.d. generalnog direktora br. ... od godine o zahtjevu za zaštitu prava iz radnog odnosa, a što je tuženi dužan priznati i trpjeti;
- poništavanje Odluke Uprave Društva br. ... od ... godine o razrješenju uprave tuženog, a što je tuženi dužan priznati i trpjeti;
- poništavanje Ugovora o radu na neodređeno vrijeme br. ... od godine, a što je tuženi dužan priznati i trpjeti;
- nalaganje tuženom da tužitelja vrati na ranije radno mjesto izvršnog direktora za pravne poslove društva, te da uspostavi sva prava iz radnog odnosa počev od godine, pa do dana vraćanja na rad;
- utvrđenje da je tuženi počev od ... godine, diskriminirao tužitelja na način da je poduzimao ponavljane radnje koje se ogledaju u ne fizičkom uznemiravanju na radnom mjestu (mobing), čija je svrha i namjeravana posljedica degradacija profesionalnog statusa tužitelja, a koje radnje imaju ponižavajući efekt za tužitelja, pa shodno tome da se zabranjuje tuženom da prema tužitelju ubuduće poduzima radnje, kojima se tužitelj uznemirava na isti ili sličan način, a što je tuženi dužan trpjeti;
- nalaganje tuženom da tužitelju, na ime naknade nematerijalne štete, a na ime duševne boli uzrokovane nefizičkim uznemiravanjem na radnom mjestu (mobing), čija je svrha i

namjeravana posljedica degradacija profesionalnog statusa tužitelja, isplati iznos od 10.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom shodno članu 1. Zakona o visini stope zatezne kamate počev od ... godine;

-nalaganje tuženom da tužitelju na ime razlike manje isplaćenih plaća, koje bi ostvario za vremenski period počev od do godine, isplati ukupan iznos od 17.440,13 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom, a sve bliže navedeno u izreci te presude. Tom presudom (st.II) tužitelj je obavezan da isplati tuženom troškove postupka u iznosu od 2.360,00 KM, sa zakonskim zateznim kamatama počev od ... godine pa do isplate.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 53 0 Rs 062542 17 Rsž od 18.07.2018. godine (st.1.) žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena; (st.2.) odbijen je zahtjev tuženog za isplatu troškova žalbenog postupka u iznosu od 720,00 KM.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj, po punomoćniku, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji ta presuda preinači i usvoji tužbeni zahtjev uz naknadu troškova cjelokupnog postupka ili ta presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje. Pri tome zahtjeva naknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 720,00 KM uvećano za 25% i PDV od 17%.

Tuženi u odgovoru na reviziju osporava navode tužitelja sa prijedlogom da se revizija odbije. Pri tome zahtjeva naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju u iznosu od 840,00 KM uvećano za PDV od 17%.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. ZPP¹ ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Neprihvatljiv je prigovor revidenta da je drugostepeni sud propustio sankcionisati pogrešnu primjenu člana 8. ZPP od strane prvostepenog suda, uslijed čega je pobijana presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP. Suprotno tome, prvostepeni sud je izvedene dokaze cijenio u skladu sa odredbom člana 8. ZPP i u obrazloženju svoje presude pravilno i iscrpno izložio proces pojedinačne ocjene izvedenih dokaza, njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenja zaključka o postojanju odnosno nepostojanju pravno relevantnih činjenica za donošenje odluke u ovom sporu (strana 12-24) kako je to pravilno zaključio i drugostepeni sud u razlozima svoje odluke.

Bez osnova je i prigovor revidenta da drugostepeni sud nije ocijenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja, budući da tužitelj nije naveo koje to konkretne žalbene navode drugostepeni sud nije ocijenio ili ih je nepravilno ocijenio a da je to bilo od uticaja na zakonitost i pravilnost pobijane presude. Naime, drugostepeni sud je pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP u obrazloženju svoje presude ocijenio sve žalbene

¹ Zakon o parničnom postupku (Službene novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

navode tužitelja koji su od odlučnog značenja sa aspekta predmeta spora. Drugostepena presuda sadrži odgovor drugostepenog suda zašto nije prihvatio kao osnovane žalbene navode tužitelja i zašto je ustanovio da ne postoje razlozi žalbe zbog kojih se pobijala prvostepena presuda. Obrazloženje drugostepene presude sadrži razloge o odlučnim činjenicama koje su sudu poslužile kao stvarni i pravni osnov za donošenje odluke, pri čemu ti razlozi nisu neodređeni, paušalni i nejasni, odnosno to obrazloženje po svom sadržaju odgovara zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbom člana 191. stav 4. ZPP. Slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda stranka ne može s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu tih dokaza, tim više što ta ocjena u konkretnom slučaju uključuje prigovore činjenične prirode koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP). Prema tome, nije osnovan prigovor revidenta da je pobijana presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članovima 8, 231. i 191. stav 4. ZPP.

Nije osnovan ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora su tužbeni zahtjevi kojim tužitelj traži poništenje predmetnog rješenja; odluke; ugovora o radu; povrat na ranije radno mjesto; razliku plaće; utvrđenje postojanja mobinga i naknadu nematerijalne štete zbog mobinga, sa kamatom i troškovima postupka.

Tužitelj je tužbeni zahtjev istaknuo u povodu razrješenja uprave tuženog prije isteka mandatnog perioda a kojoj upravi, između ostalih, je pripadao i tužitelj.

Prvostepeni sud je utvrdio a drugostepeni sud prihvatio kao pravilna ta utvrđenja iz kojih proizilazi da je tužitelj bio zaposlen kod tuženog na radnom mjestu izvršnog direktora za pravne poslove po osnovu ugovora broj: ... od ... godine, da je ovom ugovoru prethodila odluka Nadzornog odbora broj: ... od ... godine kojom je tužitelj imenovan za izvršnog direktora za pravne poslove. Prema navedenom ugovoru (član 2.) tužitelj je imenovan na mandatno razdoblje od četiri godine, počev od ... godine. Prema članu 9. Aneksa ugovora o pravima i obavezama izvršnog direktora za pravne poslove od ... godine, ugovor može prestati i prije isteka vremena iz člana 2. ugovora u skladu sa zakonom i Statutom društva. Skupština tuženog na sjednici od ... godine nije usvojila godišnji izvještaj društva, a koji uključuje finansijski izvještaj i izvještaj revizora, pa je na narednoj sjednici održanoj dana ... godine Skupština tuženog donijela Odluku (broj: ... od ... godine) o razrješenju uprave tuženog shodno odredbi člana 259. stav 5. Zakona o privrednim društvima i člana 116. Statuta tuženog. Dakle, tužitelju je prestao mandat izvršnog direktora sa danom ... godine.

Prema odredbama člana 116. stav 1. tačka 2. Statuta tuženog, skupština društva može razriješiti izvršne direktore i prije isteka vremena na koje su imenovani, ako skupština odbije usvojiti godišnji izvještaj društva, koji uključuje finansijski izvještaj i izvještaj revizora. Identičnu odredbu sadrži član 277., u vezi sa članom 259. stav 5. Zakona o privrednim društvima.

Tužitelj je tvrdio da je Odluka skupštine tuženog broj: ... od ... godine o razrješenju uprave nezakonita. U odnosu na ove navode nižestepeni sudovi su utvrdili da je tužitelj pokrenuo postupak radi poništenja te Odluke kod Općinskog suda u Sarajevu (tužba od 01.09.2015. godine zavedena pod broj: 65 0 P 522049 15 P). U ovom parničnom sporu tužitelj je povukao dio tužbe u odnosu na zahtjev kojim je tražio poništavanje iste Odluke

(broj: ... od ...), a kojem povlačenju je prethodio prigovor tuženog o postojanju litispedencije. Do zaključenja glavne rasprave pred prvostepenim sudom tužitelj nije pružio dokaz da je ishodio pravomoćnu sudsku odluku o poništenju navedene Odluke skupštine tuženog, pa u okolnostima takve situacije, pravilan je stav nižestepenih sudova da ta Odluka (broj: ... od ...) egzistira kao pravno valjana.

Prema članu 258. stav 1. tačka 4. Zakona o privrednim društvima postupak za pobijanje i poništenje odluke Skupštine, kod suda kod kojeg je dioničko društvo upisano u sudski registar može pokrenuti, između ostalih, i svaki član nadzornog odbora i uprave, ukoliko bi izvršenjem odluke počinio privredni prestup ili krivično djelo ili dioničkom društvu nanio štetu. Prema stavu 2. ovog člana, postupak iz stava 1. može se pokrenuti u roku od 60 dana od dana održavanja skupštine.

Imajući u vidu citirane odredbe Zakona o privrednim društvima i utvrđene činjenice da je tužba u ovom parničnom sporu predata sudu izvan zakonskog roka, odnosno neblagovremeno, te da nije ispunjen uslov da bi izvršenjem odluke skupštine tužitelj počinio privredni prestup ili krivično djelo ili dioničkom društvu nanio štetu, to nije bilo osnova da se pitanje o zakonitosti Odluke skupštine tuženog dioničara broj: ... od ... godine razmatra u ovom postupku, kao prethodno pitanje, pa prigovori tužitelja o pogrešnoj primjeni materijalnog prava lišeni su valjanog pravnog uporišta.

Nadalje, imajući u vidu utvrđene činjenice da je sporno rješenje tuženog broj: ... od ... godine doneseno osnovom Odluke skupštine tuženog od godine, a kojom rješenjem je tužitelj raspoređen na radno mjesto "samostalni referent" u Službi za zastupanje, to je pravilan pravni stav nižestepenih sudova da tužitelj nije dokazao nezakonitost tog rješenja o rasporedu, niti Ugovora o radu broj: ... od ... godine koji je zaključen na osnovu rješenja o rasporedu, a niti Odluke broj: ... od ... godine o odbijanju zahtjeva tužitelja za zaštitu prava iz radnog odnosa. Navodi tužitelja da kod tuženog „postoji dosta slobodnih mjesta koja su znatno višeg ranga i u potpunosti odgovaraju kvalifikacijama tužitelja“, sami po sebi, ne čine to rješenje, niti ugovor o radu, nezakonitim. Osim toga, tužitelj nije pružio dokaz o pravosudnom ispitu iako je tu činjeničnu tvrdnju iznio pred prvostepenim sudom.

Protivno stanovištu revidenta, prvostepeni sud je pravilno zaključio, a drugostepeni sud osnovano prihvatio pravni stav da nema mjesta primijeni odredbe Zakona o vijeću zaposlenika, s obzirom da se ne radi o namjeravanoj odluci poslodavca o otkazu zaposlenika (član 23. i 24. navedenog zakona), već o prestanku mandata tužitelju, kao članu uprave društva, po sili Zakona o privrednim društvima i Statutu tuženog, pa nije bilo potrebno konsultovanje sa vijećem zaposlenika.

Za pravni zaključak o neosnovanosti tužbenog zahtjeva za poništenje predmetnog rješenja; odluke i ugovora o radu nižestepeni sudovi su u obrazloženju svojih odluka naveli jasne i potpune razloge koje kao pravilne prihvata i ovaj sud bez potrebe za njihovim ponavljanjem.

S obzirom da pravna sudbina tužbenog zahtjeva u dijelu za povrat na posao i isplatu razlike plaće u utuženom periodu izravno zavisi o utvrđenju nezakonitosti odluke o Ugovoru o radu na neodređeno vrijeme broj: ... od ... godine (analogna primjena odredbe

člana 96. stav 2. tačka 1. i 2. ZOR²), to su nižestepene presude u tom dijelu takođe zasnovane na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Nisu osnovani ni prigovori o pogrešnoj primjeni materijalnog prava u odnosu na zahtjev za utvrđenje mobinga i isplatu naknade nematerijalne štete (10.000,00 KM) zbog mobinga.

Ovaj zahtjev tužitelj je, u bitnom, zasnovao na slijedećim činjeničnim tvrdnjama:

- ponuđeno radno mjesto, u odnosu na ona koja su propisana sistematizacijom, ne odgovara u potpunosti kvalifikacijama tužitelja, a budući da postoji dosta slobodnih mjesta koja su znatno višeg ranga i u potpunosti odgovaraju kvalifikacijama tužitelja;
- ... godine na ponižavajući način fizičkim nasiljem „izbačen“ iz tuženog;
- upućeno mu niz prijatnji putem telefona;
- degradiran na najniže radno mjesto koje može obavljati sa svojim radnim sposobnostima;
- premješten u drugu zgradu, te preživljava sindrom „praznog stola“

Prema odredbi člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije³ mobing je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Mjera utvrđenosti postojanja ili nepostojanja navedenih činjenica u antidiskriminacijskim parnicama, shodno odredbi člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, raspoređena je tako da je na podnosiocu tužbe teret da sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokaže činjenice na osnovu kojih bi sud mogao zaključiti da ga je tuženi nejednako tretirao a koje radnje imaju ponižavajući efekat na njega, odnosno čija je svrha ili posljedica degradacija njegovih radnih uslova ili profesionalnog statusa. Tada se teret dokazivanja prebacuje na tuženu stranu, koja je sa stepenom sigurnosti dužna uvjeriti sud da se različit tretman nije dogodio, odnosno da različit tretman ima legitiman cilj (u istoj situaciji osigurao bi jednaku organizaciju posla u odnosu na druge zaposlene) i da postoji proporcionalnost između preduzete radnje i posljedice.

Protivno stanovištu revidenta, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da tužitelj nije dokazao dovoljno činjenica na kojima se sa pretežnom vjerovatnoćom mogao utemeljiti zaključak o postojanju mobinga, pa odluka o odbijanju tužbenog zahtjeva je donijeta pravilnom primjenom pravila o teretu dokazivanja iz člana 126. ZPP.

Drugostepeni sud je pravilno zaključio da tužitelj nije dokazao tvrdnje o mobingu osnovom navoda o neadekvatno ponuđenom radnom mjestu budući da postoji dosta slobodnih mjesta koja su znatno višeg ranga i u potpunosti odgovaraju kvalifikacijama tužitelja, jer te činjenične tvrdnje sa stepenom pretežne vjerovatnoće, provedenim dokazima, nije dokazao.

² Zakon o radu - Službene novine FBiH broj 43/99, 32/00 i 29/03

³ Službeni glasnik BiH“ broj 59/09 i 66/06

Imajući u vidu da je po razrješenja uprave tuženog tužitelj kao član te uprave osnovom Rješenja o rasporedu od ... godine, zaključio Ugovor o radu na neodređeno vrijeme ... godine na radno mjesto "Samostalni referent za zastupanje - Samostalni referent 2", to ovaj sud zaključuje, da pojedinačni akt poslodavca (rješenje, odluka i dr.) kojim je rješavano o pravima, obavezama i odgovornostima iz radnog odnosa, protiv koga zaposlenik ima pravo na zaštitu u postupku propisanom posebnim zakonom, samo za sebe, nije dokaz nejednakog tretiranja tužitelja, niti ima ponižavajući efekat na njegov profesionalni status, niti je dokaz degradacije radnih uslova.

Nadalje, tužitelj nije dokazao mobing niti osnovom navoda da je ... godine na ponižavajući način fizičkim nasiljem „izbačen“ iz tuženog, jer te činjenične tvrdnje sa stepenom pretežne vjerovatnoće, provedenim dokazima nije dokazao.

Takođe, nije dokazao tvrdnje o mobingu osnovom navoda da je po razrješenju dužnosti izvršnog direktora za pravne poslove, premješten na rad u drugu zgradu. Osnovom iskaza saslušanih svjedoka i ostalih provedenih dokaza proizlazi da su i drugi članovi uprave, koji su razriješeni zajedno sa tužiteljem, a koji su saslušani u ovom postupku kao svjedoci (R. K., R. M. i M. L.) također dislocirani na rad u drugu zgradu, dakle tužitelj nije dokazao da se prema njemu drugačije postupalo, a niti su dovoljna osnova za zaključak da se tuženom može staviti na teret kao postupanje s ciljem degradacije radnih uslova tužitelja ili njegovog profesionalnog statusa, pa time ni kvalifikovati mobingom. Navodi revidenta da nije imao kompjuter, niti printer, a niti mu dano da se usavršava, se odnosi se na pravilnost utvrđenja činjeničnog stanja, a prema odredbi člana 240. stav 2. ZPP revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Drugostepeni sud je pravilno zaključio da tužitelj nije dokazao tvrdnje o mobingu osnovom navoda da nije dobivao radne zadatke od tuženog u spornom periodu (sindrom tzv. „praznog stola“). Ovo, jer osnovom medicinske dokumentacije i nalaza medicinskog vještaka je utvrđeno da je tužitelj u tom periodu bio duže vrijeme odsutan zbog bolovanja. Međutim, za period kad je bio na poslu, tužitelj nije ni tvrdio da je tuženi poslove koji pripadaju njemu kao samostalnom referentu za zastupanje davao drugim zaposlenicima koji su na istim poslovima kao i on i time mu oduzimao rad, a niti je s tim u vezi provodio dokaze. U takvim okolnostima, po shvatanju i ovog suda, tužitelj nije dokazao dovoljno činjenica na kojima se sa pretežnom vjerovatnoćom mogao utemeljiti zaključak da je po radom angažmanu stavljen u nepovoljan položaj naspram drugih zaposlenika tuženog koji obavljaju poslove istog radnog mjesta, a time o degradaciji njegovih radnih uslova ili profesionalnog statusa.

Nadalje, tužitelj nije dokazao tvrdnje o mobingu osnovom navoda o prijetnjama na telefon za njegovu kćerku, budući da u postupku koji je prethodio reviziji nije ni tvrdio da mu je tuženi uputio te prijetnje.

S obzirom da pravna sudbina tužbenog zahtjeva u dijelu naknade nematerijalne štete zbog mobinga (član 12. stav 1. tačka c. Zakona o zabrani diskriminacije) direktno zavisi o utvrđenju postojanja mobinga, to su nižestepene presude u tom dijelu takođe zasnovane na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je reviziju odbiti primjenom odredbe člana 248. ZPP.

U skladu sa članom 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. i članom 387. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav revizije, jer nije postigao uspjeh u revizijskom postupku, a takođe i zahtjev tuženog za naknadu troškova za sastav odgovora na reviziju, jer nisu bili potrebni za vođenje ove parnice.

Predsjednik vijeća
Goran Nezirović, s.r.